

Kar veselja lepa pómlad
daje, meni mar ni več.
Ena le je, ki jo iščem,
blizu je in daleč preč.
Za podobo prazno — drago —
stegam hrepeneč roké;
pa ne morem je doseči,
ne utolaži se srcé!

Pridi doli, ljub'ca blaga,
in zapust' mogočni grad!
Znašam ti najlepše rože,
kar jih kol' rodi spomlad.
Petje v logu se razlega
in studen'c ljubó šumlja!
Ljub'mu z ljubico prostora
dost' narmanjša hiša da.

Cesar in opat

(Iz Bürgerja)

Pravljíco povedal bom nove postave:
Enkrát je bil cesar prebrisane glave;
opat je tud' bil, mož mogočen takrát,
al' škoda, ovčar je bolj zvit bil k' opat.

Dost' cesar prestal je vročine in mraza,
spal malo, pa bil skoz' vesel'ga obraza;
je vodo in črn kruh komaj imel,
že večkrat je žejo in lakot trpel.

Opatu je mogla bit' druga postréga,
bogato napitan na mehko se vlega,
na tolstem obrazu se lica blišče;
obseglí trebuha mu niso trije.

Opata pa cesar ni mogel trpeti;
prijezdil o vel'ki vročini poleti
je mim' opatije s svojo vojskó,
mogočno sprehaja opat se pred njo.

»Zadel sem jo.« cesar si misli in pravi,
opata vesel zaničljivo pozdravi:
»Vi delavec božji, no, kakšna kaj je?
Vaš post in molitev vam tekne, kajne?

Pa vem, da vas dolgčas z'lo tare, in stavim,
da boste hvaležni, če dela pripravim.
Mož zvit ino moder ste, prav'jo ljudje,
vam kos med učenim' nobeden še ne.

In slišim, da trdne zobé tud' imate,
tri lepe orehe za kratek čas náte;
tri mesce vam dam, ko preteče ta čas,
tak čem na to troje odgovor od vas:

Najprvo, ko sedem na sedež visoki,
pa krono na glavi in palico v roki,
povedat' mi morate, vedet' želim,
vam kol'ko se vreden do vinarja zdim.

V drugo natanko bom rajtengo tirjal,
v katerem bi času jaz zemljo predirjal,
nobene minute premal' ne preveč;
nič drug'ga ko zinete, vem, pa je preč.

V tretje mi morate, mož narbolj zviti,
kar ravno bom mislil, natanko uganiti;
resnično vse potlej vam bom razodel,
al' res naj bo, kar sem v mislih imel.

Odgovorov le mi ne dajte po volji,
nekdanj' mu opatu bo bajta narbolji;
vas peljat' okoli na osla bom dal
pa v roke vam rep namest' uzde podal.«

Posmeje se cesar in konja požene.
On' misli in misli, ne 'zmisli nobene.
Ni manjš' od njegove ubijalca bridkost,
ko čaka trepeče na sodbe ostrom.

Pošiljal okol' na učilnice znane,
je prašal, kjerkol' je dobil modrijane,
je pisma plač'val; — vse zastonj je počel;
po volji odgovorov le ni prejel.

Z'lo bije mu srce, narašča mu reva,
in dan bo iz ure, bo teden iz dneva,
bo mesec iz tedna; na, tukaj je čas,
ocvetla so lica, je upadel obraz.

Od doma pobegne v samotno grmovje,
zaide globoko med strmo pečovje;
pač redko pripelje človeka tja pot.
Glej! Anže pastir tu mu pride naprot'

in pravi: »Kaj, dragi gospod, vas prižene?
Al' ste mar zašli? Saj ne iščete mene?
Pa Jezus Marija! bolni ste, kajne?
Kar pravim, bo res, narejeno vam je.«

»O, ljubi moj Anže, saj taka zna biti!
Naš cesar mi hoče rokava zašiti,
za moje zobé tri orehe je dal,
katere bi Belcebub komaj razdjal.

Najprvo, ko sede na sedež visoki,
pa krono na glavi in palico v roki,
povedat' mu moram, on vedet' želi,
men' kol'ko se vreden do vinarja zdi.

V drugo natanko bo rajtengo tirjal,
v katerem času bi zemljo predirjal,
nobene minute premal' ne preveč,
nič drug'ga, ko zinem naj, men', pa je preč.

V tretje mu moram, jaz mož narmanj zviti,
kar ravno bi mislil, natanko uganiti;
resnično vse potlej mi bo razodel,
pa res naj ne bo, kar je v mislih imel.

Odgovorov le naj ne dam mu po volji,
nekdanj' mu opatu bo bajta narbolji;
me peljat' okoli na osla bo dal
pa v roke mi rep namest' uzde podal.«

»Nič drug'ga,« se Anže nasmeje in reče:
»Veseli bodite, to dobro poteče;
pa moram dat' križ ino kap'co nasé,
odgovor cesarju bom dal, ki mu gre.

Ne vem je latinske besede,« pristavi,
»pa vendar jaz slame tud' nimam v glavi;
in to, kar za d'narje naprodaj ni vam,
jaz davno od matere svoje imam.«

To slišat opat od veselja poskoči
in Anže opaško oblečen se loči,
na sebi plašč, kapico, kroglec in križ,
in teče na dvor do cesarja ko piš.

In cesar se usede na sedež visoki,
pa krono na glavi in palico v roki:
»Povejte, opat, od va vedet' želim,
vam kol'ko se vreden do vinarja zdim?«

»Kaj? trideset rajnš so za Krist'sa plačali,
zato, da bi se še tako napih'vali,
bi nič čez devet ino dvajset ne dal;
za enega boste vsaj bolj kup, bi d'jal.«

»Pač, to je že nekaj,« koj cesar mu reče,
cesarske mogočnosti malo ne speče,
»ne bil bi verjel, kakor res še živim,
da jaz se komú tako dober kup zdim.

V drugo natanko pa rajtengo tirjam,
v katerem času jaz zemljo predirjam,
nobene minute premal' ne preveč,
nič drug'ga ko zinete, vem, pa je preč.«

»Presvetli moj cesar, če s soncem vstali
in venomer boste cel dan ga spremljali,
postavim plašč, kapico, križ in brevir,
več ur vam ni treba ko dvajset in štir'.«

»Ha! to je prav,« cesar veselo ga pogleda,
»pa če' vam je vendar potrebna beseda,
in kdor je najprvi to, če' imen'val,
iz plev je prečisto zlato že ravnal.

Pa skusite tretje še tudi zadeti,
če ne, boste mogli na oslu sedeti.
Povejte, kaj mislim jaz zdaj, kar ni res,
pa ved'te, da če' naj ne znajde se vmes.«

»Šent Gola opat da sem, misel je vaša.«
»Je prav, al' resnica pa ta bart je naša.«
»Presvetli moj cesar, oči vas slepé:
opatov ovčar sem, m' je Anže ime.«

»Kaj zlodja, ti nimaš v Šent Gol' opatije?«
zavzame se cesar, veselo zavpije:
»Preljubi moj Anže, ker nis' bil dozdej
šentgolski opat, takó bod' zanaprej.

Le pojdi v Šent Gol, opatija je tvoja,
al' sprednika tvojega čaka srd moja,
učil naj na oslu pravice se bo;
tam žeti nič ni, kjer nič s'jan'ga ni b'lo.«

»Predobri gospod, naj pri starem ostane,
saj črke latinske še niso mi znane,
nikoli se nisem v šoli potil,
in starček ne ve, kar se mlad ni učil.«

»To, dobri moj Anže, je škoda velika,
pa prosi kaj drug'ga, karkoli te mika: —
tvoj smešen odgovor me z'lo veseli;
pa prejmi vesel tud' ti moje darí.«

»Bogastva ni treba pri pal'ci ovčarski,
pa ker se ponud'jo darovi cesarski,
vas prosim, presvetli moj cesar, en dar:
ne škod'vajte moj'mu gospodu nikdar.«

»No, dobro zadel si vprašanja ti moje,
še lepše pokaže srce se mi tvoje;
jaz tvoj'mu gospodu odpustil že bom;
pa nesel mu bodeš to pismo na dom.«

V pismu cesarskem stoje te besede:
Anže zanaprej ne bo pasel več črede;
opat maj mu streže, on zanj naj skrbi
do ure, ko srečen v Bogu zaspi.

JERNEJ LEVIČNIK

Prijateljem

Ime in sreča moja znana,
prijat'ljji moji, vam je, menim;
sedim tu v hribih Korotana
in tiho zdihvam med jelenim.

Sem želel dragi domačiji
množiti čast, dajati hvalo;
sem upal prvi beračiji
stanú odločen biti kmalo.

Srce mi gorko v prsih trka,
moj duh spoznanju se daruje,
oko lepote rožic srka,
uho se k petju obrazuje.

Drugač' so moje pota bile,
namení v prah so se vrnili;
kar prsi gorko so voščile,
bogovi niso dovolili.

Te boljega moža lastnosti,
veste, so me iz Krajne 'zgnale:
Od nekdam rade so grenkosti
blagejih duš se napijále.

Ime s'cer že je oznan'valo,
da lepih sonc ne bodem gledal,
levično se je prikazalo
mi znam'nje, bom povedal.

Ter se ne čudim v svoj' samoti,
da daleč sem od vas, Ljubljanci;
mor'bit' viharjev sem togoti
manj prost ko vi, moj' dragi znanci!

Kranjskim mladeničem

Vi prednikov neumrjočih vnuki,
ki čast so bili dobrim, hudim strah,
katerih žlahtni še žive nauki,
das' trupla davno že pokriva mah!
pomislite, da le mladosti léta
so tistim delom čas, priložnost sveta,
ki srečne, imenitne vas storé;
mladost je dan, kmal' mine in — gorjé!

Da rajnki bili so stebri deželi
in vere luči, lepih dnevov zor;
da slast pobegniti je mogla vseli,
ki ljudstvo pokončna in kraljev dvor,
to dedov zgodnje bil je sad modrosti,
pomlad življenja ni b'la njim k norosti.
Neumni vsi, k' ta čas v nemâr pusté;
mladost je dan, kmal' mine in — gorjé!